

מסורת הש"ס

(א) וַיְהִי־בַּיּוֹם הַהוּא, (ב) כִּי־בָרַךְ אֱלֹהִים אֶת־הַיּוֹם הַהוּא, (ג) וַיִּבְרָךְ אֶת־הַיּוֹם הַהוּא, (ד) וַיִּבְרָךְ אֶת־הַיּוֹם הַהוּא, (ה) וַיִּבְרָךְ אֶת־הַיּוֹם הַהוּא, (ו) וַיִּבְרָךְ אֶת־הַיּוֹם הַהוּא, (ז) וַיִּבְרָךְ אֶת־הַיּוֹם הַהוּא, (ח) וַיִּבְרָךְ אֶת־הַיּוֹם הַהוּא, (ט) וַיִּבְרָךְ אֶת־הַיּוֹם הַהוּא, (י) וַיִּבְרָךְ אֶת־הַיּוֹם הַהוּא.

גליון הש"ס

נכרא חבושו קיבאר. עיין אליה רנה א"ח סימן תקס"ט ע"י:

הגהות הב"ח

(א) גבי' דרש טובי בר מנחם תפשיה אלא אביי כ"ל ותימה בדיקניה נמחק: (ב) שם אית לכו חיותא א"ל אין אית לכו כמתיקא א"ל אין: (ג) שם אית לכו חיותא א"ל אין: (ד) חיותא א"ל אין: (ה) חיותא א"ל אין: (ו) חיותא א"ל אין: (ז) חיותא א"ל אין: (ח) חיותא א"ל אין: (ט) חיותא א"ל אין: (י) חיותא א"ל אין.

מוסף רש"י

כל שאין תחתיה אלא סנדליון בימות החמה כו'. על ג' צל היום שנתים שם, כסא' ב' נ'כ' ו'ש'ן חוץ' מנעלו ונמנן תחת מנעלו, אכל לתת תחתיה דברים אחרים גנאי הוא לו, שמנגיל בני הית' לשם (דוכא כא), שני בתים, היו נ' (שדוכין) (ג). שופריה, ויהיו חסרי וקיון עור פניו (ב"מ פד, ועי' דש"י תובות יז).

מוסף תוספות

א. ואמאי מסיים מערתא דבני נח, רמנ"ן, וכל שהיה קודם הדיבור קודם מנן תורה בין של עוברי כוכבים בין של ישראל קרי ליה קבר בן נח, רש"י מיר נד, ב. ובפ"ק דמ"ק (ה), אמרין דאין מציינים על דבר שאינו מטמא באהל, מוס' מיר נד.

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

נח.

רבינו גרשום

למדורה. שיושבין סביבה קירות כך מניח גליו מכאן ומכאן ומקף קירות סביב המפה: כל שאין תחתיה אלא סנדליון בימות החמה, לפי שבבית החמה שאין טיט נעילין מנעלין ומשמרין הסנדליון עד לימות הגשמים ואותן סנדליון יהיו מונחין תחתיהן בימות החמה ולא יותר, וכן בימות הגשמים [משמרין] המנעלים לפי שאסור להניח אוכלין ומשקין וכלים אחרים תחת המטה מפני שרוח רעה שורה עליהן: ועל ע"ה, שאינו מקפיד מניח הכל תחת מטהו ודומה לאצור בלום כאצור המאכל שמניחין בו רוב מינין: הוה מצוין מערתא (אחא) היה נכנס במערה ומדד ארבה ורחבה וכמה מקום תפישת הכוכין שבתוכה והיה יוצא חוץ על גבה מן הפתח ומכין באוה מקום מונחין הקברים בתוכה ומצוין אותו מקום שלא יכנסו שם כהנים ויאכלו טהרות מפני שטומאה בוקעת ועולה ושאר מקום המערה שלא היו הקברים כנגדה מותר לעבור על גבה: דיצר בהאי עלמא ליכא, דאינו צריך להניח מפני שרה שלא יכנס: בדמות דיוקני, שדמותו של אברהם כדמות אדם הראשון: בדיוקני עצמה, של אדם הראשון, אל הסתכל שבאר בצלם של מעלה: א"י בנאה הוא בעינא ליכנס למערה שלו כשכיל לציין: אמר לו בת קול אין את צריך כמות החיצונה שאברהם מונח בה כך מדת הפנימית של אדם לפי שאברהם האדם הגדול כאדם הראשון, ולמ"ד דמדת המכפלה שהיתה כפולה בית ועליה היו הכי קאמרי לר' בנאה כמות העליונה ששם אברהם כך מדת התחתונה ששם אדם הראשון: דאדורי, דבר העשוי ממוכין צמר שגורדין מן הכבדים: בסתרי, כרים וכסתות ומצעות עשויין מאדירין: באיסורא, דנות: אולא רביתוהו לבי מלכא אמרה להו עבדא חיי לי וכי: אמר להו דונקא, עבדא היינו בחמה ששחטו אותה ופסקו ראשה והפשיטו העור שלה ועשו ממנו נוד לשאוב בו מים מן הבור: הואיל וחכים כולי האי ליתבי אבבא, דחצר המלך: באבולא, על גב השער.

מצייין מערתא. משום (י) דקצר סתום טומאה נוקעת ועולה כדלמך נכמה דוכתי וא"ת והא' אין קצרי עובדי כוכבים מטמאים בזהל משום דל"ן קריין אדם^א ואפילו נצטן דפליגי אר' שמעון (בימות סא). ואמרי דמטמאים בזהל מ"מ נקצר שלפני הדיבור לא מרצה לה צמיר (דף נד). אלא לענין נגיעה^ב או נקצר לרצות קצר שלפני הדיבור ומקרא דכמנ גבי נגיעה מרצי לה הס' יש לומר דלצדקה נקרא אדם דכמנ האדם הגדול וכן אדם הראשון ולהכי אין למעטס מקרא דאדם [נ'ע"ע מוס' בימות סא, ד"ה קצרין]:

כל

א"ל גאני בכנפה דשרה וקא מעיינא ליה ברישיה א"ל זיל אימא ליה בנאה קאי אבבא א"ל ליעול מידע ידיע דיצר בהאי עלמא ליכא עייל ונפק כי מטא למערתא דאדם הראשון יצתה בת קול ואמרה נסתכלת בדמות דיוקני בדיוקני עצמה אל הסתכל הא בעינא לצינוי מערתא כמדת החיצונה כך מדת הפנימית ולמ"ד^ב שני בתים זו למעלה מזו כמדת עליונה כך מדת התחתונה א"ר בנאה נסתכלתי בשני עקיביו ודומים לשני גלגלי חמה הכל בפני שרה כקוף בפני אדם שרה בפני חוה כקוף בפני אדם חוה בפני אדם כקוף בפני אדם שכינה כקוף בפני אדם^ג שופריה דרב כנאה (מעין שופריה דרב שופריה דרב) מעין שופריה דרבי אבהו שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו שופריה דאדם הראשון ההוא אמגושא דהוה חטיט שכבי כי מטא אמערתא דרב טובי בר מתנה תפשיה^ד בדיקניה אתא אביי א"ל במטותא מינך שבקיה לשנה אחריתי הדר אתא תפשיה בדיקניה אתא אביי לא שבקיה עד דאייתי מספרא וגויא לדיקניה ההוא דאמר להו חביתא דעפרא אחד בראי חביתא דגרמי אחד בראי חביתא^ה דאדורא אחד בראי לא הו' ידיע מאי קאמר להו אתו לקמיה דרבי בנאה אמר להו אית לכו ארעא אמרו ליה אין אית לכו חיותא^ו אין אית לכו בסתרי אין אי הכי הכי קאמר לכו ההוא גברא דשמעה לדביתוהו דקא אמרה לברתה אמאי לא צניעת באיסורא הך איתתא עשרה בני אית לה ולית לי מאבוך אלא חד כי שכיב אמר להו כל נכסי אחד ברא לא ידיע להי מינייהו אתו לקמיה דרבי בנאה אמר להו זילו * חבוטו קברא דאבוכון עד דקאי ומגלי לכו להי מינייכו שבקא אולו כולהו ההוא דבריה הוה לא אול אמר להו כולהו נכסי דהאי אולו אכלו קורצא בי מלכא אמרי איכא גברא חד ביהודאי דקא מפיק ממונא מאנשי בלא סהדי ובלא^ז מידי אתיוהו ובשוהו אולא דביתוהו אמרה להו עבדא חד הוה לי פסקו לרישיה ופשטו למשכיה ואכלו בישריה וקא מלו ביה מיא ומשקו ביה לחברייא ולא קא יחבי לי דמי ולא אגריה לא ידיע מאי קא אמרה להו אמרי ניתו לחכימא דיהודאי ולימא קריוהו לר' בנאה אמר להו דונקא אמרה לכו אמרי הואיל וחכים כולי האי ליתבי אבבא ונידון דינא הוה דהוה כתיב באבולא כל דיין דמתקרי לדין לא שמה דיין אמר להו אלא מעתה אתא איניש מעלמא ומזמין

החילונה. שזה ג' אבות ואמהות ק' מדת הפנימית. וכמאן דדריש מכפלה שני בתים זה לפנים מזה ופלוגמא דרצ ושמואל היא כביד מעברין (עירובין דף גג). כך מדס הסתמונה. ודי לך ציון עליונה: **בשני עקיביו של אדם הראשון כו'.** והאי דכתיב [ג'ראשית ג] כי עפר אתה ואל עפר תשוב הא פרכין ליה במסכת שבת בפרק שואל (דף קג): ומוקמין לה ההוא שעה אחת קודם תחיית המתים: **שופריה דר' אבהו מעין שופריה דיעקב.** ובהסוכר את הפועלים [ג"מ פד]. פריך וליחשוב נמי ר' יוחנן ומשיי הדרת פנים לא הוה ליה: **אמגושא.** מכסף: **חטיט שכבי.** חופר המתים להפשיטם בגדיהם: **אסא אביי כו'.** בשביל שהיה העובד כוכבים אהוב: **הסא דאמר לפו.** מלוא מחמת מיתה היה ומחלל נכסיו לצניו של פיו: **חביתא דעפרא.** אני מניח לאחד מבני. ודרך חכמה אמר שלא יצינו הכל שהוא עשיר ובעל נכסים: **חביתא דגרמי.** חבית מלא עגמות: **מוכין:** אים לנו ארעא. נשמינו לכל קרקע מאזכירם דלס ק' היינו חביתא דעפרא. והבהמות שיש בהן עגמות זהו חביתא דגרמי: **בוספרי.** כל מיני נגדים עשויין ממוכין: **לחד צרא.** לאחד מבני אותו שיצרכו בית דין: **חבוטו.** הכו הכאות על קצרו. ולנסות נחמין שאותן שהן ממורסין הן עזי פנים וילכו לחבוט: **אמר לפו כולהו נכסי דהאי.** שלא רצה לחבוט על קצרו של אציו שזה הוא הכנוע שבכם ומסתבירא דלוח אהב יותר. ויפה דן רבי בנאה דלא שייך הכא אלא שודא דדייני והיינו שודא שלא רצה לחבוט והכי נמי אמרין גבי ההוא דלמך נכסי לטוביה כו' (במנחות דף פה): **אולו.** תשעה האמין: **אכלו ציה קורא.** הלשינו עליו: **אולא דביסהו.** דרבי בנאה לנעוק אל בית המלך בלשון חכמה כדי שלא יצינו הם אלא על ידי בעלה: **ואכלו בישריה.** של עז: **וקמלו ציה מיא.** שאזכים צו מים צעורו ומשקו ציה צעורו לחברייא לצניי השיטה: **לחכימא דיהודאי.** לרבי בנאה: **ודונקא.** נוד של עור. וכך אמרה תיש הוה לי וגולוהו ממני ושחטוהו ואכלו את הבשר ומן העור עשו חמת ושואצין צו מים ושותין צו: **באבולא.** על דלתות השער היה כחוש כדי שילמדו משם צו אדם: **כל דיין.** הימחות לדון דיני העיר וזימנין דמיתקרי לדינא שמועין אותו לדין על ממון שמועין ממנו: **לא שמה דיין.** ופסול לדון דכיון דלוחב צנע הוא יקבל שודא:

ומזמין